

P A O O kaj J U S T E O O

Orgaan der E°-beweging "Paco kaj Justeco" BRUGGE

Voorzitter: Drs. P. ROOSE - J. & M. Sabbestraat, 12 - BRUGGE

Advertentie: Drs. F. ROOSE - DE KERSGIETER Henriette,
J. en M. Sabbestraat, nr 12, BRUGGE.

Propaganda: Fons NORRIS, Coupure, 33, - BRUGGE.

Peningmeester: Roger MARTENS-Blokstraat, 6, BRUGGE.

Lidgeld : Eere-abonment: 75 fr en meer; lid-abonment: 25 fr en meer;
gewoon lid : 5 fr en meer; steunend lid: 5 fr en meer

te storten op O.O.P. n° 479170 van DE KERSGIETER H.
J. & M. Sabbestraat, 12, BRUGGE.

NOTA : hieronder volgt de tekst van een causerie over onze groep die moest gehouden worden voor Radio KORTRIJK. De Belgisch Nationale Radio Omroep achtte evenwel de tijd nog niet gekomen om, hetgeen zij noemen, aan Esperanto propaganda te doen. Aldus kunnen wij wee enkel door ons tijdschrift die causerie kenbaar maken.

Keraj gesamideanoj.

Geachte luisteraars.

Voor de eerste maal na een stilzwijgen van 4 jaar klinkt tot u weer :
de stem van de Esperantobeweging.

Dit oogenblik is niet van een zekere plechtigheid ontdaan.
Want wij weten dat dit de inzet is van een ontelbare reeks spreekbeurten
en cursussen die u de boodschap van onze beweging zullen kond doen en die
u onze taal zullen doen aanleeren. En wij denken hier aan het ware woord en
de in vervulling gaande voorzegging van een onzer vrienden toen hij ver-
plicht werd voor de gehate Werbestelle te verschijnen. Op de vraag welke
talen hij kende, voegde hij er fier aan toe "Esperanto". Waarop de Duitse
bediende met een medelijdende glimlach zei: "Ach, eine Sprache der Vergangen-
heit" (een taal van het verleden). "Nein" riposteerde onze medestrijder fier
en onvertuigd, "Eine Sprache der Zukunft" (een taal van de toekomst). En
inderdaad, lang nadat de Nationaal-Socialistische eendagstheorieën doode
geschriften zullen zijn, opgeborgen in de archieven van het verleden, zal
de Esperantotaal nog veel meer dan ooit voordien over de gansche wereld
gesproken worden en zal de "Internationale Ideo" (het innerlijk gedacht van Espe-
ranto) miljoenen bezielen en opwekken tot internationale vriendschappelij-
ke betrekkingen en tot internationaal leven en denken.

De meesten onder u, zonder twijfel, hebben gedacht dat de Esperanto-
beweging volledig dood lag. Welnu, wij zijn fier en gelukkig u te kunnen
melden dat niets minder waar is als dat. In de hoofdstad van West-Vlaanderen,
deze gouw, die steeds de bakermat is geweest van idealistische bewegingen,
bleef de Esperanto-beweging voortleven en zet deze beweging nu met bree-
den vleugelslag een nieuwe vlucht in.

Vandaar uit wordt onze beweging nu weer georganiseerd en geleid. U
weet hoe gemakkelijk het was om te vergaderen en te werken in het begin
.....

van de bezettingstijd. Rap werden de krachten na de ontsteltenissen van de oorlogsdagen weer gebundeld. Een zeer diep inzicht in het wezen en de noodzakelijkheid van onze beweging en als gevolg daarvan, een zeer solide overtuiging werd aan de leden medegegeven. En toen dan de verordeningen verschenen die onvermijdelijk onze verdwijning moesten veroorzaken, was er reeds een dusdanige geest in de leden gevaren dat zonder eenige aarzeling besloten werd voort te werken. In het stille, in het geheim. Niet zonder gevaar.

De eerste taak was natuurlijk ons zelf te bekwamen. Zeer vele, zeer verscheidene en zeer interessante taal oefeningen werden gehouden. Daarbij hebben wij ovencens zeer vele en belangrijke spreekbeurten gehad over de meest verschillende domeinen der wetenschap en van 's menschen activiteit. Meer nog. Wij gingen weldra over tot het polycopieeren van een maandelijksch mededelingenblad uitsluitend voor de leden bestemd. Dit blad gaat nu de 4e jaargang in en wordt uitgebreid tot tijdschrift. Alhoewel dus geen tijdschrift met ruime verspreiding, was de inhoud toch zeer verzorgd zoodat wij gerust mogen beweren dat geen enkel Esp. blad hier in 't land vóór den oorlog, met ons schriftje zou kunnen wedijveren. Het was een getrouw beeld van de veelzijdige werking van onze groep en van de veelzijdige behandelde onderwerpen. Welke was dan speciaal de kennis op het gebied van Esperanto die opgedaan werd? Welnu benevens de Esperanto letterkunde en geschiedenis, de taal zelf met de opvoedkundige waarde en de mogelijkheden ervan, de persoonlijkheid van Dr. Zamenhof, werd vooral de ideologie van onze beweging uitgediept. Er werd aangetoond dat onze beweging met de taal en de "Internationale Ideo" iets te beteekenen heeft voor het menscheid, beantwoordt aan een nood. Wij geven immers aan de wereld het eerste middel, d. w. s. het middel waarmee men moet beginnen om tot wereldvrede te komen. Verder werd onderzocht welke de levenshouding en -gedrag moet zijn van diegene die naar het Esperanto ideaal van Dr. Zamenhof wil leven. Daar wij een internationale beweging zijn werd geleerd internationaal te zien en te denken. Zonder daarom een antinational standpunt in te nemen. Dat heeft o. a. gemaakt dat wij een eigene opvatting hebben over oorzaken en ontstaan van internationale conflicten. Uit dat alles volgde een zeer diepgrondige overtuiging in ons Esperanto ideaal.

Er werd ook voor ontspanning gezorgd. En ook daarin wisten wij iets eigens tot stand te brengen. Wij hielden ons ver van zwoele café of dancing-atmosfeer. Gezond spel en sport. Onze zeer vake gemakelijkheidsbijeenkomsten richtten wij in, niet zoozeer uit een toegeving aan den drang naar plezier maar omdat wij in het kleine wilden verwezenlijken van wat de Esperantowereld in 't groot zou moeten zijn: een kring van levensvrienden, waar ieder gemoedelijk, genegen, helpensgereed en in een goede geest met elkaar omgaat en waar men ook voor ontspanning eerst mekaar zoekt veel eer dan anderen die buiten de groep staan. Terloops willen wij iets aanhalen waarop wij met recht fier mogen zijn. Onze groep bestaat vooral uit jongeren. Op een zeker oogenblik in het leven moet de jongen leeren natuurlijk, ongedwongen maar toch gezond en zuiver in contact te komen met het meisje.

. . . .

Waar, in welke vereniging gebeurt zulks met de gewenschte kieschheid, oerbaid en ernst ? Ook op dat gebied hebben wij een voorbeeld gesteld van iets wat in dezen tijd zoo hoogst noodig blijkt te zijn.

"Paco kaj Justeco" ("Vrede en Rechtvaardigheid"). Deze, onze naam is ook de naam en de leus, het programma geworden van onzen Bond. Niemand minder dan Z.H. de Paus koos diezelfde leus: "Opus Justitiae pax". Met het recht van onze prestaties, met het recht van onzen weerstand tijdens de Duitse bezetting voor wie al wat internationaal was uit den boeze was, treden wij nu vooraan en zullen wij de Esperanto beweging hier leiden. Wij zullen daarbij in geenen deele zwichten voor vooroordeelen of gevestigde opinies, als die opinies mochten blijken mis te zijn. Net zooals wij niet gezwicht hebben voor de heerschende opinie in een tijd van hypernationalisme, dat al wat internationaal was, slecht was. Zoo ook, zullen wij nu slechts omzien naar de eeuwige principas, naar waarheid, naar hetgeen is. Daarom zullen wij, met de besten, niet met gelijk wie (!) een beweging vormen die het menschdom noodig heeft en zullen wij aan de jongeren een ideaal geven waarvoor het waard is te kampen.

In de Galerij van illustere Figuren uit de Esperantobeweging.

Wij stellen voor : " F O N S N O R R O "

"Fons vivus, ignis, caritas"
 (Fons: levensbron, vuur, liefde)

uit de hymne "Veni creator Spiritus"
 van Rabanus Maurus uit de 9e eeuw.

Zelden vonden wij een persoonlijkheid zoo kernachtig en raak getypeerd als hier. Inderdaad weet ieder die hem heeft leeren kennen dat de natuur hem met rijke gaven van geest heeft bedacht doch met nog veel meerdere gaven van hart. Om het juist te zeggen: het orgisch-Dyonisische element heeft in hem de bovenhand op het serene-apollinische element.

Het schijnt paradoxaal dat dit warmbleedig wonderkind geboren werd in het eenigszins stroeve, koele, ingehouden "Venetie van het Noorden". Dit wereldschokkend gebeuren vond hier plaats op 2 September 1921. Doch van vele generaties her werd zijn temperament gevormd door bewoners van het heete, uitbundige Spanje. En is 't niet waar dat men iets van de Spaansche conchita's, castagnetta's, passo doppio's e.a. weervindt in zijn dans, vooral met Jacqueline Callewaert ?

Niemand was dan ook beter geschikt om zijn wezen te omschrijven dan zijn Zuidersche temperamentgenoot die, zooals ge ziet, reeds zoovle eeuwen geleden een type moet ontmoet hebben heclemaal aan onze Fons gelijk. Maar ook vóórdaer Fons' leerrijke voordracht over genealogie ons kwam melden dat de wortelen van zijn stamboom diep in Spaanschen grond zaten en vandaar uit de levenssappen opgezogen hadden, bevroedde reeds menigeen uit onze groep dat iets Spaansch in hem stak, bij zoover dat enkele leden de gewoonte hadden correspondentie naar zijn huis te adresseeren aan "Señor Alfonso del Norro-Castello della Kadona Oopura 35 BRUGGE".

Dit van natuur zoo zeer op amant en levendig gezelschap ingesteld kind bleef eenige zoon en verloor zeer vroegtijdig zijn vader. Dit is de factor die heel heel veel uit zijn verder leven zal verklaren. En toch schoon hij aanvankelijk niet die exuberente jongeling te zullen worden dien wij nu kennen. Want onze eerste herinneringen aan hem zijn van een droomerige (haast slaperige) jongen met slependen gang en een beate glimlach. "Echt de knaap om eens een ferme slag op zijn wang te geven." Doch dit was maar de schijn. Het was als de stille, onbeweeglijke, harde aardkorst die diep binnenin een gloeiende lavamassa bevat.

Volgens een latere biecht van hem was het een schoolmaker-samidoano die hem tot bewustzijn riep. Zijn activiteit begon.
Het begin was, vol ons algemeene regel, eerder bescheiden.
Een gedichtje deklameeren. Maar het was een veropenbaring.
Daar hadden wij nu plots een deklamatorisch talent, voor ons staan.
Wie herinnert zich niet die forsige, kloeke, gaspiede en toch door en door doervolde deklamatie "Ik hou van proza" van Lod. van Deyssel.
Buiten onze groep werd hij nog meer opgemerkt. Door zijn flinke studies.
Door zijn degelijkheid op alle gebied. Hij werd verkozen tot president van de zeer gekende "Van Maerlant's Zonen". Hij werd propagandaleider van de vereniging voor cultuur en Sport "Unieum".
Hij was een van de mannen die met onze voetbalploeg de zege hielp wegkapen te KORTRIJK in Augustus 1938. Waer is de tijd?
Wanneer de voorzitter naar Hasselt geroepen werd in 't jaar 1940 verving hij hem als lesgever en als werkleider in de werkvergaderingen.
Daarna moest hij zelf naar meerdere plaatsen afreizen om beroepsredenen.
Maar iedere keer, bij ons terug, wist hij ons op iets speciaals te vergasten, 't zij een interessante sprekkbeurt, 't zij een model amuzementsavond.
Deze voordrachten getuigen van zijn veelzijdige ontwikkeling.
Over muziek. Niet min dan drie uiterst belangwekkende voordrachten over de Spoorwagen in België. Over sociologie enz.
Hij is een man met vele en originele plannen, die breed rond zich grijpt, die groot werkt. Hij weet te bezielen, aan zich te binden. Hij durft, daagt uit. Vandaar dat zeer veel slaagt in zijn leven.
Toen, in 't begin van den oorlog, onze groep ofwel moest verdwijnen... of in 't geheim voortdoen, was hij een der steunpilaren waarop ons gebouw rustte, zoodat het bleef staan en niet ineestortte. Veel meer.
Een verrijng in diepgang begon waarvan het begin was: de zeer flink opgestelde vragenlijsten, werk van zijn geest.
Hij was een der oprichters van ons sluikblaadje waarvan hij de waarde vergrootte door het publiceren van gedichten waaronder er zijn die werkelijk een hooge kunstwaarde bezitten. Onuitwischaar staat ons nog voor den geest deze parel van poëzie "Vrouw, jou Gelaet . . ." .. en het frenetisch applaudiasceeren van een vrouwelijk lid(!)
En als organisator en als f.st.direktore is hij onmisbaar in onze groep.
Het waren de mooiste en stemmigste gezelschapsavonden die wij gekend hebben met Kerstdag '42 en '43 en nog een paar andere in den loop v. 't jaar.
Beste lezer. Ge weet toch wel wat over 't algemeen de bijzonderste drijfveer is bij iemand met zooveel activiteit? Een gepassioneerd gevoel.
Hier raken wij het meest gevarieerde, het bontst gekleurde, het rijkste deel van zijn leven, namelijk zijn gevarieerd gevoelsleven.
In gedachten zie ik als 't ware een half verdoken monkel aan de mondhoeken bij de vrouwelijke leden, als zij dit lezen, alsof zij wilden zeggen: "Wij weten het well!"
Naast de stichting van de "Redderijkerskamer" die onder zijn leiding ieder leert spreken, deklameeren en zelfs tooneelrollen opvoeren en waarvan wij de eerste vruchten reeds hebben mogen smaken, heeft hij ook nog de "Vrijgezellenclub" opgericht! Dat heeft ook een historie! Zijn eerste medelid viel na enkele maanden. Hij was dan nog zoo vrank en verwaard een hymne te dichten aan dat organisme. Alhoewel door hem zelf met de meeste overtuiging en luidruchtigheid uitgescreuwd kan hij niets dan een haast onbedaarlijk spotgelaach bij de vrouwelijke leden uitlokken; vooral wanneer hij meende te imponeeren met het vervaardijke vers: "De vrijgezellen kunnen 't zonder meisjes stellen..." Eenderdaad, men zou eens in en buiten stad een onderzoek moeten instellen om te zien hoe deze pionier van de vrijgezellen-idee het zonder meisjes kan stellen. En ware onze onvergelykelijke directeur van de "SOSOSO" hier nog, dat onderzoek ware al lang gedaan, meenen wij en een vrij volumineus dossier met rapporten uit heel wat steden, zou reeds klaar liggen, want het lied "Ich habe bei den Frauen so schrecklich viel Glück" schijnt als speciaal voor hem gemaakt en het volgende vers daarin: "weil ich doch so stürmisch und so leidenschaftlich bin" is alleszins op hem toepasselijk. Het gevolg is dan natuurlijk dat hij in zijn diepste slachts verachting voor de vrouw over heeft. Weten zij wel, deze teere, zwakke, meegaande en vooral onervaren vrouwelijke wezentjes dat zijn delicatessse voor hen, zijn attenties en vriendschap slechts schijn is?
Bemerk wel: hij heeft een zeer speciale psyche.